

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України
щодо особливостей застосування окремих норм й гарантування
сталого розвитку оборонно промислового комплексу
(реєстр. № 12258 від 28 листопада 2024 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 28 листопада 2024 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 10 січня 2025 року (протокол № 179) проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо особливостей застосування окремих норм й гарантування сталого розвитку оборонно промислового комплексу (реєстр. № 12258 від 28 листопада 2024 року), поданий народним депутатом України Янченко Г.І. та іншими народними депутатами України (далі – Законопроект).

Так, згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблений з метою забезпечення фінансової стійкості та підтримки діяльності вітчизняних оборонних підприємств в умовах воєнного стану.

Для досягнення вказаної мети у Законопроекті пропонується розділ «Прикінцеві та перехідні положення» Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) доповнити новим пунктом 22, яким визначається, що у період дії воєнного стану та протягом шести місяців з дня його припинення або скасування до виконавців державних контрактів (договорів) з оборонних закупівель, які в повному обсязі виконали державний контракт (договір) з оборонних закупівель, в разі документального підтвердження виконавцем цільового використання коштів попередньої оплати не застосовуються норми частини третьої статті 693 ЦК України. Також розділ «Прикінцеві та перехідні положення» ЦК України пропонується доповнити новим пунктом 22-1, відповідно до якого положення нового пункту 22 цього ж розділу застосовуються до державних контрактів (договорів) на постачання товарів, виконання робіт та надання послуг для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони, а також інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони України, які укладені за неконкурентною процедурою закупівель або без проведення видів (процедур) закупівель, визначених законодавством, та/або виконувалися (виконуються) під час дії правового режиму воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 2102-ІХ.

На думку суб'єктів законодавчої ініціативи, прийняття Законопроекту сприятиме підвищенню ефективності та стабільності роботи вітчизняного оборонно-промислового комплексу. Тимчасове звільнення оборонних підприємств від нарахування процентів за використання коштів попередньої оплати зменшить фінансове навантаження на ці підприємства, що дозволить їм спрямувати більше ресурсів на виконання державних оборонних замовлень та підтримання безперервності виробництва.

Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини Законопроект підтримується.

Міністерство фінансів України (далі - Мінфін) розглянувши Законопроект зазначило, що його положення містять ризики послаблення відповідальності виконавця перед замовником за невиконання або несвоєчасне виконання умов контракту (договору) щодо строку поставки товару (робіт, послуг) і погашення (повернення) попередньої оплати, що відповідно може збільшити ризики замовника від недобросовісних дій виконавців державних контрактів (договорів). Крім того, на думку Мінфіну, реалізація Законопроекту може зменшити дохідну частину державного бюджету, оскільки відповідно до пункту 59 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України до доходів загального фонду Державного бюджету України належать інші доходи, які у встановленому порядку зараховуються до загального фонду державного бюджету. При цьому, оцінити вартісну величину впливу на показники бюджету неможливо, у зв'язку із відсутністю необхідних для розрахунку даних. Також Мінфін зазначає, що Законопроект не відповідає положенням частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України, згідно з якою до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (зокрема відповідні розрахунки), а також пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Міністерством оборони України Законопроект не підтримується та пропонується доопрацювати.

Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, Національне агентство з питань запобігання корупції, а також Адміністрація державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України у свою чергу зауважень до Законопроекту не висловили.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) за результатами аналізу положень Законопроекту висловило свої зауваження та пропозиції до нього. ГНЕУ звертає увагу на дискусійність самої ідеї звільнення від сплати процентів за використання попередньої оплати за укладеними договорами (контрактами), в тому числі з оборонних закупівель. Погоджуючись з тим, що запропонований захід зменшує фінансове навантаження на підприємства, які виконують відповідні державні договори (контракти), на суму процентів, які нараховуються на попередню оплату, разом

з тим зазначає, що такі кошти не повертаються державним замовникам, якими згідно з пунктом десятим частини першої статті 1 Закону України «Про оборонні закупівлі» є «визначені Кабінетом Міністрів України центральні органи виконавчої влади, інші державні органи, військові формування, утворені відповідно до законів України». У зв'язку з цим, ГНЕУ зауважує, що повернення зазначених коштів державним замовникам також може мати позитивний ефект, оскільки вони матимуть можливість використати їх з метою проведення додаткових оборонних закупівель.

Крім того, ГНЕУ звертає увагу, що Законопроект вимагає техніко-юридичного та редакційного доопрацювання.

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу зазначив, що правовідносини, які плануються врегулювати Законопроектом, не регулюються правом ЄС та Угодою про асоціацію з ЄС, а охоплюються положеннями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та актами Ради Європи.

У Конституції України визначається, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1), права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (частина друга статті 3), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

Положеннями Конституції України передбачено, що правові засади і гарантії підприємництва, основи національної безпеки, правовий режим воєнного стану визначаються виключно законами України (пункти 8, 17, 19 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

З огляду на зазначене, враховуючи приписи статей 93, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо особливостей застосування окремих норм й гарантування сталого розвитку оборонно-промислового комплексу (реєстр. № 12258 від 28 листопада 2024 року), поданий народним депутатом України Янченко Г.І. та іншими народними депутатами України, та за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити заступника Голови Комітету, голову підкомітету з цивільного та адміністративного законодавства Калаура І.Р.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

